

6/2023

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset.....	3
Valtioneuvoston asetukset	8

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	9
Korkein hallinto-oikeus.....	10
KKO:n valitusluvut.....	15

VAHVISTETUT LAIT

Lait eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaantulon ja sairausvakuutuslain 16 luvun 1 §:n muuttamisesta (970–971/2023)

HE 6/2023
StVM 3/2023

Lait tulivat voimaan 1.11.2023.

Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain, lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain ja vakuutuskassalain voimaantulon annettua lakiasäätösairausvakuutuslakia muutettiin. Voimaantulolain korjattiin siten, että lisäeläkesäätiöt ja lisäeläkekassat, jotka olivat Finanssivalvonnan rekisterissä uusien eläkelaitoslakien voimaan tullessa, saavat jatkaa toimintaansa kumotun eläkesäätiölain tai kumotun vakuutuskassalain mukaisessa toimintapiirissä. Voimaantulolakiin lisättiin myös säännökset sellaisten eläke-, lisäeläke-, sairaus-, hautaus- ja eroavustustoimintaa harjoittavien kassojen oikeudesta toimia vakuutettujen vähimmäismäärästä säädettyä pienemmässä koossa, joille on myönnetty tätä koskeva poikkeus kumotun vakuutuskassalain nojalla ennen uusien eläkelaitoslakien ja uuden vakuutuskassalain voimaantulon. Sairausvakuutuslakiin tehtiin lakitekninen korjaus.

Laki velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (973/2023)

HE 12/2023
LaVM 2/2023

Laki tuli voimaan 1.11.2023.

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta an-

netun lain (389/2022, jäljempänä muutoslaki) voimaantulosäännöstä täydennettiin uudella siirtymäsäännöksellä sen varmistamiseksi, että 1.7.2022 voimaan tulleet yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muutokset eivät rajoita velkojien mahdollisuutta hakea velallisen lisäsuoritusten määrän ja maksuvelvollisuuden vahvistamista tuomioistuimelta. Uudessa siirtymäsäännöksessä säädetään, että jos maksuohjelma on vahvistettu ennen muutoslain voimaantulon, lisäsuoritusten vahvistamista koskeviin hakemuksiin sovelletaan muutoslailla muutetun 61 a §:n 1 momentin asemasta muutoslain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos velallisen maksuohjelma on vahvistettu ennen muutoslain voimaantuloa, velkojan hakemus velallisen lisäsuoritusten vahvistamiseksi ja maksuvelvollisuuden määrittämiseksi tulee tehdä ja tutkia ennen muutoslain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Jos taas velallisen maksuohjelma on vahvistettu muutoslain voimaantulon jälkeen, tällainen hakemus tulee tehdä ja tutkia muutoslailla muutettujen säännösten mukaisesti.

Lait rikostorjunnasta Rajavartiolaikossessa annetun lain ja poliisilain 5 luvun 10 §:n muuttamisesta (990–991/2023)

HE 7/2023
HaVM 3/2023

Lait tulivat voimaan 10.11.2023.

Rikostorjunnasta Rajavartiolaikossessa annettua lakia muutettiin. Muutokset koskevat eräitä salaisia tiedonhankintakeinoja ja niiden käytön edellytyksiä. Salaisena tiedonhankintakeinona toteutettava tevelvalvonnan lupaa ei enää jatkossa lähtökohtaisesti rajoiteta vain tiettyihin luvan hakemisen hetkellä

tiedossa oleviin teleosoitteisiin tai telepäätelaitteisiin. Peitelty tiedonhankinta mahdollistettiin tietoverkossa tehtynä ennalta estettäessä Rajavartiolaikoksen tutkittavaksi kuuluvaa rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Tavoitteena on, että Rajavartiolaikoksen rikostorjuntalain 3 luvun muutokset vastaavat pääosiltaan 1.10.2023 voimaan tulleita pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muutoksia (lait 452/2023 ja 492/2023). Tavoitteena on lisäksi rajavartiolaikoksen 7 §:n mukaisen suhteellisuusperiaatteen mukaisesti varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja käytetään vain siinä määrin kuin tiedonhankintakeinon käyttöä voidaan pitää puolustettavana suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen ja kiireellisyyteen, tavoiteltavaan päämäärään, toimenpiteen kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaviin häneen liittyviin seikkoihin sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin nähden.

Lisäksi poliisilakiin tehtiin tekninen muutos.

Työttömyysturvaa, julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä palkkaturvaa koskevien lakien muuttamisesta koskeva lainsäädäntö (995–1001/2023)

HE 11/2023
TyVM 1/2023

Lait tulivat voimaan 1.12.2023. Palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain muutokset tulevat kuitenkin voimaan vasta 1.1.2025.

Työttömyysturvallakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia, palkkaturvalain muuttamisesta annet-

tua lakia, merimiesten palkkaturvain muuttamisesta annettua lakia ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia muutettiin.

Lakeihin tehtiin vähäisinä pidettäviä muutoksia. Muutoksilla korjattiin, tarkennettiin ja selkeytettiin eräitä mainittujen lakien säännöksiä niiden soveltamisessa esiin tulleiden havaintojen perusteella. Edellä mainitut vähäisinä pidettävät muutokset liittyvät pätevään syyhyn jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa, työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksettavaan työttömyysetuuteen, työttömän määritelmään, työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämiseen, työvoimakoulutusta koskevassa säännöksessä säädettyyn pykäläviittaukseen, työttömyysetuudella tuettua opiskelua koskevien tietojen toimittamiseen työ- ja elinkeinotoimistolle, viranomaisen tiedonsaantioikeuteen, asiakastietojen käsittelyyn työ- ja elinkeinotoimistossa ja työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa, toimivaltaan antaa vuorottelukorvausta koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja sekä eräiden palkkaturvaan liittyvien tehtävien hoitamiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia muutettiin lisäksi siten, että työ- ja elinkeinotoimistolla on jatkossa entistä laajempi toimivalta antaa tarvittaessa työvoimapoliittisia lausuntoja kunnan asiakkaana olevan työnhakijan oikeudesta saada työttömyysetuutta. Tällä muutoksella pyritään sujuvoittamaan ja nopeuttamaan työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelemistä.

Muutosten tavoitteena on selkeyttää ja tarkentaa työttömyysturva, julkisia työvoimapalveluita ja palkkaturvaa koskevaa lainsäädäntöä sekä korjata lainsäädännössä havaittuja virheitä ja puutteita. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin tehdyn, työ- ja elinkeinotoimiston työttömyysturva-asioiden käsittelyyn liittyvää toimivaltaa koskevan muutoksen tavoitteena on nopeuttaa työvoimapoliittisten lausuntojen antamista ja vähentää tässä yhteydessä syntyvää hallinnollista työtä.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 29/2023) eduskunnalle laiksi Euroopan unionin tilapäisestä matkustusasiakirjasta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Euroopan unionin tilapäisestä matkustusasiakirjasta ja muutettavaksi konsulipalvelulakia ja passilakia. Uusi laki korvaisi konsulipalvelulain sääntelyn hätämatkustusasiakirjasta, joka ehdotetaan kumottavan. Passilakiin ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen viittaus-säännös uuteen lakiin Euroopan unionin tilapäisestä matkustusasiakirjasta.

EU:n tilapäinen matkustusasiakirja on yhteen matkaan oikeuttava matkustusasiakirja, jonka avulla sen haltija pääsee palaamaan kotimaahansa tai poikkeuksellisesti muuhun määränpäähän, jos hän ei pysty käyttämään kansallista matkustusasiakirjaansa esimerkiksi siitä syystä, että se on varastettu tai kadonnut.

Ehdotetulla uudella lailla pantaisiin kansallisesti täytäntöön EU:n tilapäistä matkustusasiakirjaa koskeva direktiivi. Ehdotettavassa uudessa laissa säädettäisiin direktiivissä edellytetyllä tavalla nykyistä yksityiskohtaisemmin EU:n tilapäisestä matkustusasiakirjasta ja sen myöntämisen edellytyksistä sekä menettelystä. Lisäksi laissa säädettäisiin EU:n tilapäisen matkustusasiakirjan hakijan henkilötietojen käsittelystä direktiivissä edellytetyllä tavalla. EU:n tilapäistä matkustusasiakirjaa pyytävän henkilön tietoja voitaisiin tietyissä tilanteissa luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltion viranomaiselle salassapitoa koskevien säännösten estämättä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 8.12.2025.

Hallituksen esitys (HE 30/2023) eduskunnalle laiksi Oikeuspalveluvirastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Oikeuspalveluvirastosta sekä muutettaviksi talous- ja velka-

neuvonnasta annettua lakia, oikeusapulakia ja saamen kielilakia. Laki valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä kumottaisiin.

Esityksen mukaan oikeusavun, yleisen edunvalvonnan sekä talous- ja velkaneuvonnan palvelujen järjestämistä varten perustettaisiin uusi virasto. Nykyiset kuusi valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiiriä lakkaisivat ja niiden tehtävät siirtyisivät perustettavalle virastolle. Lisäksi oikeusministeriössä hoidetut oikeusapu- ja edunvalvontapiirejä koskevat keskushallinnon viranomaisen tehtävät siirtyisivät uuden viraston tehtäväksi. Ministeriöön jäisi virastoa koskeva säädösvalmistelu ja strateginen suunnittelu.

Esityksen tavoitteena on selkiyttää oikeusministeriön tehtäviä ja järjestää hallinnolliset palvelut siten, että ne tukevat aiempaa paremmin oikeusavun, yleisen edunvalvonnan sekä talous- ja velkaneuvonnan toimintaa. Muutokset kohdistuvat tuiki- ja hallintopalvelutehtäviin, jotka koottaisiin perustettavan viraston keskushallintoon. Oikeusapua, talous- ja velkaneuvontaa sekä yleisen edunvalvonnan palveluja annettaisiin edelleen samoilla perusteilla kuin aiemminkin nykyisistä oikeusapu- ja edunvalvontatoimistoista. Myöskään toimipaikkoihin ei esitetä muutoksia. Uuden viraston hallinto- ja tukipalveluhenkilöstö toimisi edelleen monipaikkaisesti eri puolilla maata.

Talous- ja velkaneuvonnasta annettua lakia muutettaisiin siten, että palvelun järjestämistä koskevat säännökset siirretään uuteen Oikeuspalveluvirastosta annettavaan lakiin. Lisäksi oikeusapulakin ja saamen kielilakiin tehtäisiin teknisiä muutoksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Hallituksen esitys (HE 31/2023) eduskunnalle laiksi Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastosta ja muutettaviksi 11 muuta lakia.

Esityksen tarkoituksena on perustaa uusi Oikeushallinnon eri-

tyisviranomaiset -virasto, johon koottaisiin oikeusministeriön hallinnonalalla toimivat Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti, konkursiasiamiehen toimisto, kuluttajariitalautakunta, lapsiasiavaltuutetun toimisto, oikeudenkäyntiavustajalautakunta, Onnettomuustutkintakeskus, tasa-arvovaltuutetun toimisto, tiedusteluvalvontavaltuutettu, tietosuojavaltuutetun toimisto, vanhusasiavaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto sekä niiden tuki- ja hallintopalvelut. Viranomaiset säilyttäisivät virastossa itsenäisyytensä ja nykyisen tehtäväalansa.

Viranomaisia koskevia lakeja muutettaisiin niin, että viranomaiset eivät enää sijaitsisi oikeusministeriön tai jonkin toisen viranomaisen yhteydessä. Lisäksi rekrytointitoimivaltoja täsmennettäisiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Hallituksen esitys (HE 44/2023) eduskunnalle osakesäästötilistä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi osakesäästötilistä annettua lakia. Osakesäästötilille talletettavien varojen enimmäisraja nostettaisiin nykyisestä 50 000 eurosta 100 000 euroon.

Hallitusohjelmaan kirjatun tavoitteen mukaisesti osakesäästötilin talletusrajan nostolla halutaan edistää omistamisen kulttuuria ja tehdä Suomesta maailman talousosaavin kansa. Tavoitteena on parantaa kaikkien suomalaisten vaurastumisen mahdollisuuksia ja edistää myönteistä muutosta omistamisen kulttuurissa. Lisäksi tavoitteena on parantaa piensijoittajien asemaa ja luoda kannustimia pitkäaikaiseen säästämiseen ja sijoittamiseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Hallituksen esitys (HE 46/2023) eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tekijänoikeuslakia. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin säännökset yleisissä kirjastoissa ja korkeakoulujen kirjastoissa tapahtuvan

e-kirjojen ja e-äänikirjojen yleisölle välittämisen korvaamisesta. Kyseessä olisi korvaus e-kirjan ja e-äänikirjan kirjastokäytöstä. Korvausta hallinnoisivat samat opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymät yhteishallinnointiorganisaatiot, jotka nykyään hallinnoivat painetuista kirjoista ja äänikirjoista maksettavaa lainauskorvausta.

Kirjastoissa tarjotaan nykyisin asiakkaiden käytettäväksi painettujen kirjojen lisäksi enenevässä määrin myös e-kirjoja ja e-äänikirjoja. Äänikirjoissa on siirrytty käytännössä kokonaan fyysisten tallenteiden lainaamisesta e-äänikirjojen käyttämiseen. Koska sähköisessä muodossa olevien aineistojen käyttö ei ole tekijänoikeudellista lainaamista, painettujen kirjojen ja perinteisten äänikirjojen kirjastokäytöstä maksettava lainauskorvaus jää kirjojen tekijöiltä saamatta. Ehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa tekijöille nykyistä lainauskorvausta vastaava korvaus kirjojen ja äänikirjojen sähköisessä muodossa tapahtuvasta kirjastokäytöstä.

Kuntien yhteinen e-kirjastohanke koskee erityisesti e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytön mahdollistamista. Näin ollen korvausta ei ole tässä vaiheessa perusteltua ulottaa musiikkiäänitteiden mahdollisen sähköisen käytön korvaamiseen. Lainauskorvaus maksetaan edelleen fyysisten äänilevyjen kirjastolainauksesta sävellysteosten tekijöille. E-lehtien, kuten muunkin e-aineiston kirjastokäyttö, edellyttää aina oikeudenhaltijoiden lupaa. Koska lainauskorvaus ei koske painettujen lehtien kirjastolainauksesta, myöskään e-lehtien kirjastokäyttöä ei ehdoteta korvattavaksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Hallituksen esitys (HE 50/2023) eduskunnalle laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Ehdotuksen mukaan Liikenne- ja viestintäviraston hoidettaviksi säädettäisiin ne Euroopan unionin

datanhallintaa koskevassa asetuksessa tarkoitetut rekisterinpito- ja valvontatehtävät, jotka koskevat datan välityspalveluita ja tunnustettuja data-altruismipohjaisia organisaatioita. Kyse on uusista viranomais-tehtävistä. Tehtäviin sisältyisi mahdollisuus määrätä seuraamusmaksu datan välityspalveluille. Uuden seuraamusmaksun takia esityksessä ehdotetaan lisäksi muutosta sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalaa.

Mainittu asetus on osa EU:n datatalousstrategiaa. Sen tavoitteena on luoda eurooppalainen data-avaruus. Eurooppalainen data-avaruus rakentuu neljälle pilarille: yhteinen hallintamalli datan saatavuudelle ja käytölle, investointien tekeminen ja infrastruktuurin vahvistaminen, osaamisen lisääminen sekä strategisten sektorien tunnistaminen. Asetus on keskeinen toimi ensimmäisessä pilarissa eli yhteisen datan hallintamallin luomisessa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Hallituksen esitys (HE 56/2023) eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain sekä varhaiskasvatuslain 6 ja 60 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi lastensuojelulakia ja varhaiskasvatuslakia.

Esityksen mukaan lastensuojelun jälkihuollon ikäraja laskettaiisiin kahdella vuodella pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti. Jälkihuollolla tarkoitetaan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen päättymisen jälkeen tarjottavaa kokonaisvaltaista tukea lapselle tai nuorelle. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea lapsen kotiutumista sijaishuollosta tai auttaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäisen elämän aloittamiselle. Esityksessä ehdotetaan jälkihuollon ikärajan laskemista 25 ikävuodesta 23 ikävuoteen.

Samalla muutettaisiin nuoren määritelmää ja itsenäistymisvarojen viimeistä maksupäivää. Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, huostaanotettuna tai jälkihuollona, on hänen itsenäistymistään varten kalenterikuukausittain varattava mää-

rä, joka vastaa vähintään 40 prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista tuloistaan, korvauksistaan tai saamisistaan. Määrää laskettaessa ei lapsilisää kuitenkaan oteta huomioon. Jollei lapsella tai nuorella ole sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuja tuloja, korvauksia tai saamia, tai jos ne ovat riittämättömät, sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on tuettava sijoituksen päättyessä itsenäistymässä olevaa nuorta asumiseen, koulutukseen ja muuhun itsenäistymiseen liittyvissä menoissa tarpeellisilla itsenäistymisvaroilla. Lähtökohtana on, että itsenäistymisvarat maksetaan lapselle tai nuorelle jälkihuollon päättyessä.

Varhaiskasvatustilaa täsmennettäisiin lastensuojelulain nojalla sijoitetun lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisvelvollisuuden osalta silloin, kun lapsen varhaiskasvatus järjestetään muualla kuin lapsen kotikunnassa. Varhaiskasvatusta säädetäisiin myös kuntien välisestä kustannustenjaosta tähän liittyen ja lastensuojelulakia täsmennettäisiin asiaan liittyen. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen (sote-uudistus) voimaantulon myötä kuntien ja hyvinvointialueiden kesken on syntynyt epäselvyyttä siitä, onko varhaiskasvatusta lastensuojelulain nojalla sijoitetulle lapselle järjestäneellä kunnalla oikeus laskuttaa aiheutuneet kustannukset sijoittajahyvinvointialueelta.

Lastensuojelulakiin tehtäisiin myös eräitä teknisiä muutoksia, joilla korjattaisiin sosiaali- ja terveystieteiden rakennemuutosten voimaantulon myötä lastensuojelulakiin jääneet virheet.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Hallituksen esitys (HE 62/2023) eduskunnalle tietosuojalain ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietosuojalakeja ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on tehdä lainsäädäntöön Euroopan unionin tietosuojalainsäädännön täytäntönnäpönnän kannalta välttämättömät muutokset. Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joiden mukaan rekisteröidyllä on tietosuojavaikutetun passiivisuustilanteessa valitusmahdollisuus. Jos tietosuojavaikutettu ei ole käsitelty asiaa kolmen kuukauden kuluessa sen vireilletulosta tai ilmoittanut tässä ajassa rekisteröidylle arviota päätöksen antamisajankohdasta, rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus hallinto-oikeudelle ja valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan asian käsittelyä koskevaan kielteiseen päätökseen.

Tietosuojalain ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain säännöksiä henkilötunnuksen käsittelystä ehdotetaan täsmennettäväksi. Lakeihin ehdotetaan myös Euroopan unionin tietosuojalainsäädäntöön perustuvia teknisiä täsmennyksiä.

Tietosuojalakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset tietosuojavaikutetun oikeudesta siirtää ratkaisuvalltaa esittelijöinä toimiville virkamiehille asioissa, joissa lain soveltamiskäytäntö on vakiintunut. Ehdotettujen säännösten tarkoituksena on parantaa edellytyksiä siihen, että perustuslaissa ja hallintolaisissa turvattu rekisteröidyn oikeus asian viivytyksettömään käsittelyyn toteutuu.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Hallituksen esitys (HE 63/2023) eduskunnalle laiksi tuomioistuinten turvatarkastuksista annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi turvatarkastuksista tuomioistuimissa annettua lakia siten, että turvatarkastustoimenpiteet voitaisiin kohdistaa myös muiden oikeushallinnon viranomaisten kuin tuomioistuimien asiakkaisiin silloin, kun näillä viranomaisilla on yhteinen sisäänkäynti tai yhteinen asiakaspalvelualue tuomioistuimen kanssa. Lisäksi ehdotetaan täsmennyksiä turvatarkastajan kelpoisuuteen, turvatarkastajaksi hyväksymiseen ja hyväksymisen peruut-

tamiseen sekä turvatarkastajana toimivan henkilön virkavastuuseen ja toimivaltaan. Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi myös säännökset turvatarkastajien pukeutumisesta ja turvatarkastajakortista.

Oikeustaloissa toimii tuomioistuinten lisäksi myös muita oikeushallinnon viranomaisia. Useissa oikeustaloissa oikeushallinnon eri viranomaisten asiakaspalvelut on keskitetty yhdelle alueelle, jonne asiakasliikenne kulkee yhden yhteisen sisäänkäynnin kautta. Tuomioistuinten turvatarkastukset on toteutettu joissain oikeustalossa siten, että kaikki taloon tulevat asiakkaat turvatarkastetaan riippumatta siitä, minkä viranomaisen asiakkaita he ovat. Turvatarkastuksista tuomioistuimissa annettu laki koskee kuitenkin vain tuomioistuimia. Näin ollen voi syntyä tilanteita, joissa turvatarkastustoimenpiteet kohdistetaan muun oikeushallinnon viranomaisen asiakkaaseen ilman selkeää oikeudellista perustaa.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää lainsäädäntöä ja mahdollistaa kaikkien oikeushallinnon viranomaisten asiakkaiden turvatarkastukset niissä tilanteissa, joissa viranomaisilla on yhteinen sisäänkäynti tai asiakaspalvelualue tuomioistuimen kanssa. Turvatarkastajaa koskevien säännösten täsmentämisen tavoitteena on saattaa lainsäädäntö näiltä osin perustuslain ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaiseksi.

Esityksessä oikeushallinnon viranomaisilla tarkoitetaan tuomioistuinten ohella Syyttäjälaitosta, Ulosottolaitosta, valtion oikeusapua ja edunvalvontapiirin oikeusapua ja edunvalvontatoimistoa sekä Rikosseuraamuslaitoksen rikosseuraamuskeskuksen yhdyskuntaseuraamustoimistoa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Hallituksen esitys (HE 68/2023) eduskunnalle laeiksi vapaasta sivistystyöstä annetun lain, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 2 ja 9 d §:n ja puoluelain 8 ja 8 a §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vapaasta sivistystyöstä annet-

tua lakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia ja puoluelakia.

Vapaasta sivistystyöstä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se sisältäisi säännökset osaamismerkeistä, joilla henkilö voisi osoittaa osaamistaan. Opetushallitus määräisi merkkien sisällöstä ja osaamistavoitteista. Tavoitteena on rakentaa vapaaseen sivistystyöhön ensimmäinen kansallinen Opetushallituksen työkaluihin, Opetusteet-palveluun ja Koski-tietovarantoon, pohjautuva osaamismerkki-kokonaisuus aikuisten työelämässä tarvittaville perustaidoille. Tavoitteena on myös tuoda näkyviin perustaitojen osaamisen vahvistaminen säätämällä mahdolliseksi osaamismerkkien suoritustietojen tallentaminen opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon. Esityksessä ehdotetut muutokset parantaisivat ja helpottaisivat työssä ja muualla hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Lisäksi lakiin lisättäisiin selvyyden vuoksi nimenomainen säännös opintokeskusten järjestöille tai itsenäisille opintokerhoille maksamasta koulutus- ja opintokerhotuesta sekä järjestöjen tai itsenäisten opintokerhojen kustannusten huomioimisesta opintokeskusten valtionosuuden yksikköhintalaskennassa.

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetussa laissa vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille säädettäisiin mahdolliseksi tallentaa opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tiedot vapaan sivistystyön osaamismerkeistä. Tallentaminen edellyttäisi osaamismerkkin suorittajan suostumusta.

Puoluelakia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että valtionosuutta ei pidettäisi puoluelain tarkoittamana tukena. Puoluelain 8 ja 8 a § sisältävät listan suorituksista, joita ei katsota tueksi. Puoluelain 8 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan tukena ei pidetä lain 9 §:ssä tarkoitettua valtionavustusta eikä muuta vastaavaa lakiin taikka valtion, hyvinvointialueen tai kunnan talousarvioon perustuvaa avustusta. Puoluelain 8 §:n 2 momentin 6 kohdan perusteluiden (HE 6/2010 vp) mukaan kyseisen tuen sallittavuus liittyy siihen, että avustuksen myön-

täminen perustuu lailla säädettyihin tai talousarviossa päätettyihin edellytyksiin. Käytännössä avustus myönnetään päätöksellä, johon voidaan hakea muutosta valittamalla. Tällaisista suorituksista ei ole arvioitu aiheutuvan vaaraa sidonnaisuuksien syntymisestä. Puoluelain 8 §:n 2 momentin ja 8 a §:n 2 momentin 6 kohdat eivät siis tällä hetkellä sisällä ilmaisua ”valtionosuus”. VTV:n ja oikeusministeriön edustajat ovat arvioineet, että vaikka puoluelain sanamuoto käyttää ilmaisua avustus, sitä olisi mahdollista tulkita niin, että myös valtion talousarvioon perustuva valtionosuus olisi vastavalla tavalla sallittua tukea, mikäli se on tukea, jota voivat saada myös muut kuin puoluerahoitusvalvonnan alaiset toimijat. Tärkeää tässä tapauksessa on, että suoritusperuste on jäljitettävissä tiettyyn lakiin ja talousarviomomenttiin. VTV:n edustajien mukaan puoluelain 8 §:n ja 8 a §:n 2 momentin 6 kohdat ovat kuitenkin nykyisellään hyvin tulkin-

nanvaraisia. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024. Vapaan sivistystyön opiskelijoilta perittäviä maksuja koskeva sääntely on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Hallituksen esitys (HE 70/2023) laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräksi muiksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki verkon välityspalvelujen valvonnasta sekä muutettaviksi kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettua lakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia, Liikenne- ja viestintävirastosta annettua lakia, sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettua lakia.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on toimeenpanna digitaalisten palvelujen sisämarkkinoita koskeva EU:n asetus. Asetuksen toimeenpano edellyttää täydentävien säännösten antamista asetuksen valvonnasta.

Verkon välityspalvelujen valvonnasta annettavassa laissa nimitettäisiin asetuksen edellyttämäksi digitaalisten palvelujen koordinaattoriviranomaiseksi Liikenne-

ja viestintävirasto, joka olisi myös asetuksen noudattamista pääasiallisesti valvova viranomainen. Muita asetuksen noudattamista valvovia viranomaisia olisivat kuluttaja-asiamies ja tietosuojavaltuutettu. Laissa säädettäisiin muun muassa Liikenne- ja viestintäviraston, tietosuojavaltuutetun, ja kuluttaja-asiamiehen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta, sekä niiden oikeudesta määrätä seuraamusmaksu tiettyjen laissa yksilöityjen asetuksen säännösten ja viranomaisten tutkintamääräysten rikkomisesta. Koska asetus sisältää uutta ja uudenlaista välityspalveluja koskevaa lainsäädäntöä, viranomaisten valvontatyön lähtökohtana olisi kuitenkin ohjaus ja neuvonta.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muutoksella kumottaisiin voimassa oleva verkon välityspalveluja koskeva vastuuvapaus-sääntely, koska digipalveluasetuksen suoraan sovellettavat säännökset verkon välityspalvelun tarjoajien vastuuvapaudesta korvaavat ne.

Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain muutoksella virastoon perustettaisiin seuraamuskollegio, joka jatkossa määräisi kaikki viraston yli 100 000 euron seuraamusmaksut.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 17.2.2024, jolloin digitaalisia palveluja koskevan asetuksen pääasiallinen soveltaminen alkaa.

Hallituksen esitys (HE 71/2023) eduskunnalle päästökauppalaiksi sekä laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 2 ja 33 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi päästökauppalaki ja muutettavaksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettua lakia. Samalla voimassa oleva päästökauppalaki sekä laki lentoliikenteen päästökaupasta ehdotetaan kumottavaksi. Ehdotetulla lailla pantaisiin osaltaan täytäntöön muutettu päästökauppaa koskeva direktiivi laitosten, meriliikenteen ja lentoliikenteen päästökaupan osalta. Lisäksi ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön direktiiviin sisältyvät Kansainvälisessä siviili-

ilmailujärjestössä hyväksytyt lentoliikenteen hiilidioksidipäästöjen hyvitysjärjestelmää koskevat säännökset sekä uuden, erillisen tieliikenteen, rakennusten ja muiden toimialojen päästökaupan vuoden 2024 päästöjen raportointivelvoite, joka koskisi polttoaineen jakelijoita.

Voimassa olevaan päästökauppalakiin ja lentoliikenteen päästökaupasta annettuun lakiin verrattuna useat pykälät säilyisivät sisällöllisesti pitkälti ennallaan, mutta lakia täydennettäisiin direktiivin muutosten myötä, siitä poistettaisiin vanhentunut sääntelyä sekä lain rakennetta selkeytettäisiin. Lisäksi uudistuksella ajantasaistettaisiin säännöksiä sekä huomioitaisiin direktiivin soveltamisalan laajennuksen myötä tarvittavat muutokset hallintoon ja ohjaukseen.

Esityksessä ehdotetaan, että päästökauppalaan soveltamisalaa laajennetaan ja täsmennetään vastaamaan päästökauppaa koskevan direktiivin muutoksia. Muutetun direktiivin mukaisesti lain soveltamisala laajentuisi kattamaan meriliikenteen. Ehdotuksen mukaan laivayhtiöiden tulisi palauttaa päästöoikeuksia alusten päästöistä, jotka ovat aiheutuneet kaupalliseen tarkoitukseen tehdystä matkasta tai aluksen satamassa olon aikana. Hallitusohjelman mukaisesti esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön määräaikainen saaripoikkeus, jonka myötä matkustaja-aluksille ei muodostuisi päästöoikeuksien palauttamisvelvoitetta Ahvenanmaan ja mannermaan välisten matkojen osalta ennen vuotta 2031. Voimassa olevaan lakiin verrattuna laitosten osalta keskeisimmät direktiiviin tehdyt muutokset edellyttävät lähes yksinomaan biomassaa polttoaineenaan käyttävien laitosten soveltamisalan rajausta koskevien säännösten muuttamista, soveltamisalalla toimivien päästöttömien laitosten sisällyttämistä päästökauppaan ja jätteenpolton sisällyttämistä soveltamisalaan päästöjen tarkkailun ja raportoinnin osalta.

Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi direktiivissä säädetyt muutokset maksutta jaettavien päästöoikeuksien myöntämistä koskien. Laitosten maksutta jaettavien päästöoikeuksien määrää vähennettäisiin hiilirajamekanismia koskevan ase-

tuksen mukaisilla toimialoilla sekä maksutta jaettavien päästöoikeuksien myöntämisen ehtoja kiristettäisiin vuodesta 2026 alkaen siten, että jatkossa toiminnanharjoittajan tulisi osoittaa toteuttaneensa direktiivissä määritettyjä energiategohokkuuden parantamiseen tähtääviä toimia saadakseen maksutta myönnettävät päästöoikeudet täysimääräisesti. Lentoliikenteen maksutta jaettavista päästöoikeuksista luovuttaisiin asteittain vuoden 2025 loppuun mennessä lukuun ottamatta kestävien lentopolttoaineiden kannustinmekanismia, jolla pyritään maksutta jaettavien päästöoikeuksien kautta kaventamaan kestävien ja fossiilisten lentopolttoaineiden hintaeroa ja siten edistämään ympäristöstävällisempien polttoaineiden käyttöä sekä päästövähennyksiä. Meriliikenteelle ei myönnettäisi maksutta jaettavia päästöoikeuksia.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia viranomaisten tehtäviin soveltamisalan laajennusten myötä. Energiavirasto vastaisi laitosten valvonnasta sekä toimisi rekisteriviranomaisena ja huutokaupanpitäjänä. Liikenne- ja viestintävirasto vastaisi lento- ja meriliikenteen valvonnasta. Voimassa olevassa laissa säädetyt seuraamukset pysyisivät ennallaan, minkä lisäksi meriliikenteen osalta ehdotetaan direktiivin mukaisia seuraamuksia. Muutoksenhakua ehdotetaan esityksessä nykyisen yleislain eli oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaiseksi.

Biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettuun lakiin tehtäisiin uuden päästökauppalaan johdosta tekninen muutos.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Hallituksen esitys (HE 73/2023) eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia, työttömyysturvalain muuttamisesta annettua lakia, työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annettua lakia, työttömyyskassalakia, työttömyyskassalain muuttamisesta annettua lakia ja julkisesta työvoima-

ja yrittäjäpalvelusta annettua lakia. Muutokset koskisivat palkansaajan työssäoloehdotusta, työttömyysetuuden soveltamista ja työttömyysetuusoikeuden alkamisen ajankohtaa sekä työttömyysetuuksiin maksettavia lapsikorotuksia.

Työttömyyspäivärahan myöntämisen edellytyksenä olevaa palkansaajan työssäoloehdotusta muutettaisiin siten, että työssäoloehto määräytyisi jatkossa palkkatyöstä saatujen vakuutuksenalaisten tulojen perusteella. Vakuutuksenalaisten tulojen korvauksella edellytyksellä korvattaisiin nykyiset kalenteriviikkokohtaista työaikaa koskevat edellytykset työssäoloehdon kertyttämisessä. Palkansaajan työssäoloehto pidennettäisiin nykyisestä noin kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen. Ansiopäivärahan määräytymistä koskeviin säännöksiin tehtäisiin palkansaajan työssäoloehdon muuttamisen johdosta tarvittavat muutokset.

Työttömyysetuuden soveltamista koskevat muutokset poistettaisiin niin kutsuttu suojaosa eli se osa tuloa, jota ei huomioida sovitellun työttömyysetuuden määrän laskennassa. Etuus-oikeuden alkamisen osalta omavastuu-aikaa esitetään pidennettäväksi viiden päivän työttömyyttä vastaavasta ajasta seitsemään työttömyyspäivään. Työttömyysetuuden lapsikorotukset esitetään poistettavaksi, mistä seuraa muutoksia myös työttömyysturvalain mukaisen liikkuvuusavustuksen määrään sekä eräisiin työttömyysetuuksien rahoitusta koskeviin säännöksiin.

Lisäksi yli kaksi viikkoa kestävä kokoaikatyön päättyessä maksettava lomakorvaus estäisi työttömyysetuuden maksamisen ajalta, jolle lomakorvaus jaksotetaan.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus sitoutuu julkisen talouden rahoitusaseman kohentamiseksi vahvistamaan julkista taloutta toimenpidekokonaisuudella, joka vahvistaa julkista taloutta nettomääräisesti kuudella miljardilla eurolla vuoden 2027 tasossa. Neljä miljardia tästä on tarkoitus toteuttaa menosopeutuksilla ja kaksi miljardia työllisyyttä parantavilla toimenpiteillä. Tämän esityksen toimenpiteet ovat osa kannustinloukkujen purkamisen kokonaisuutta, ja niillä tavoitellaan nettomääräisesti noin 250

miljoonan euron menosopeutusta sekä noin 20 000 henkilön työllisyyskasvua. Työllisyyden kasvun arvioidaan vahvistavan julkista taloutta noin 550 miljoonalla eurolla.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024. Työttömyysturvakiin ehdotettujen muutosten soveltaminen olisi porrastettu niin, että voimaantulosta alkaen sovellettaisiin omavastuunajan pidentämistä ja lomakorvauksen vaikutusta koskevia ehdotuksia, 1.4.2024 alkaen sovellettaisiin lapsikorotuksen poistamista ja sovittelun suojaosan poistamista koskevia ehdotuksia ja 2.9.2024 alkaen sovellettaisiin työolosuhteita koskevia ehdotuksia.

Hallituksen esitys (HE 77/2023) eduskunnalle suurten konsernien vähimmäisveroa koskeksi lainsäädännöksi

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön neuvoston direktiivi (EU) 2022/2523 monikansallisten konsernien ja suurten kotimaisten konsernien maailmanlaajuisen vähimmäisverotason varmistamisesta unionissa. Esityksessä ehdotetaan, että direktiivi pannaan täytäntöön säätämällä direktiivissä tarkoitettua konsernien minimiverotuksesta erillisessä kansallisessa suurten konsernien vähimmäisverosta annettavassa laissa.

Direktiivi pohjautuu OECD:n niin kutsuttuun pilari 2 -säätelyyn, jonka tavoitteena on, että konserneja verotettaisiin vähintään minimitaso mukaisesti riippumatta siitä, missä valtioissa toimintaa harjoitetaan. Minimiverotaso arvioitaisiin valtiokohtaisesti ja tosiasiallisen verotason tulisi olla vähintään 15 prosenttia. Mikäli tosiasiallinen verotaso olisi alle 15 prosenttia, uudella säätelyllä toteutettaisiin verotus 15 prosentin tasoon asti.

Minimiverotus toteutettaisiin direktiivin II luvussa kuvattujen kahden erillisen verotussäännön avulla, mutta tosiasiallinen verotaso määritettäisiin samalla tavalla molempia sääntöjä varten.

Pääasiallisesti sovellettava sääntö olisi niin sanottu tuloksilukemissääntö, jota sovellettaisiin lähtökohdaisesti konsernin ylimmän emoyksikön sijaintivaltiossa. Tuloksilukemissääntö olisi konserninsisäisiin omistussuhteisiin perustuva vero-

tuksen kohdistamissääntö. Säännön mukaan konsernin ylimmän emon tulisi maksaa täydennysveroa, jos suoraan tai välillisesti omistetun konserniyksikön efektiivinen eli tosiasiallinen verotaso alittaa sovitun minimitaso. Toissijainen verotason laskentaan käytettävä sääntö olisi aliverotettujen voittojen sääntö.

Esityksessä ehdotetaan, että Suomessa otettaisiin käyttöön direktiivin mahdollistama kotimainen täydennysvero. Kotimainen täydennysvero olisi tarkoitus laskea pääosin samalla tavalla kuin tuloksilukemissäännön kautta maksuun pantavat verot. Kotimainen täydennysvero kohdistuisi samoihin konserneihin kuin edellä mainitut verotussäännöt, minkä lisäksi verokannaksi ehdotetaan samaa 15 prosenttia.

Tuloksilukemissäännön perusteella tai erikseen kotimaisena täydennysverona kannettavat verot olisivat Suomen nykyiseen verojärjestelmään verrattuina täysin uudenlaisia veroja, joiden tarkoitus on varmistaa konsernin ylijäämävoiton vähimmäisverotaso. Esityksessä ehdotetaan, että direktiivin säätelyyn perustuva täydennysvero muodostaisi uuden itsenäisen verolajinsa, joka suoritetaan valtiolle.

Suurten konsernien vähimmäisverosta annettava laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran 31.12.2023 ja sen jälkeen alkaviin tilikausiin. Lisäksi veronkantolakiin tehtäisiin täydennysveron edellyttämä soveltamisalan täsmennys ja täydennysveron perintätoimista luopumista koskeva lisäys sekä ulkomaisten välyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annettuun lakiin ehdot täyttävän kotimaisen täydennysveron hyvittämistä koskeva täsmennys. Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

VALTIONEUVOSTON ASETUKSET

Valtioneuvoston asetus tutkimus- ja innovaationeuvostosta (962/2023)

Asetus tuli voimaan 9.10.2023.

Annettiin uusi valtioneuvoston asetus tutkimus- ja innovaationeu-

vostosta. Samalla kumottiin aiempi valtioneuvoston asetus tutkimus- ja innovaationeuvostosta (612/2016). Tutkimus- ja innovaationeuvosto on valtioneuvoston jäsenistä sekä ulkopuolisista asiantuntijajäsenistä koostuva neuvoo-antava valtionhallinnon toimielin, jonka tarkoituksena on hyvinvointia, sivistystä, kasvua ja kilpailukykyä tukevan tutkimus- ja innovaatiopolitiikan kehittäminen. Asetuksessa säädetään neuvoston tehtävistä, kokoonpanosta ja toiminnasta.

Tutkimus- ja innovaationeuvostoa koskevalla uudistuksella tavoitellaan kansallisen tutkimus- ja innovaatiopolitiikan johtamisen ja koordinaation parantamista, entistä vahvempaa vaikuttavuutta sekä poikkihallinnollisuuden voimistamista. Uudistus vahvistaa tutkimus- ja innovaationeuvoston asemaa ja resursseja sekä luo sille edellytykset vastata tutkimus- ja innovaatiopolitiikan kokonaisvaltaisen johtamisen ja kehittämisen tarpeisiin. Uudistuksella tavoitellaan tutkimus- ja innovaationeuvoston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamista sekä aktiivisempaa, monipuolisempaa ja näkyvämpää toimintaa.

Valtioneuvoston asetus biopankin suostumus- ja hyväksyntäasiakirjasta (983/2023)

Asetus tulee voimaan 1.1.2024.

Biopankin suostumusasiakirjasta annettu valtioneuvoston asetus (643/2013) kumottiin ja annettiin muutettua biopankkilakia vastaava valtioneuvoston asetus biopankin suostumus- ja hyväksyntäasiakirjasta.

Biopankkitoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jossa ihmisperäisiä näytteitä sekä niihin liitettäviä tietoja käytetään hoidollisiin ja tutkimustarkoituksiin. Biopankit ovat osa tutkimusinfrastruktuuria, jolla edistetään kerättyjen näytteiden ja niihin liittyvien tietojen myöhempää käyttöä erityisesti tutkimustarkoituksissa. Annettu asetus sisältää biopankkilakissa tarkoitettua, näytteen käsittelyä koskevan suostumus- ja hyväksyntäkirjan sisältövaatimuksen sekä säännöksen asiakirjan tallentamisesta. Näytteellä tarkoitetaan ihmisperäistä

materiaalia tai tällaisen materiaalin teknistä tallennetta. Näyte voi siis olla joko fyysisesti käsin kosketeltavaa tai esimerkiksi skannattu kuva näytteestä. Asetuksen 1 §:ssä määritellään erikseen suostumusnäytteen keräämiselle ja siihen liittyvien tietojen luovuttamiselle biopankkiin, hyväksyntä biopankkilain 14 §:n mukaiselle tietojen yhdistämiselle, hyväksyntä biopankkilain 26 §:n mukaiselle tietojen luovuttamiselle, sekä hyväksyntä siihen, että hänelle voidaan ilmoittaa kliinisesti merkittävästä löydöksestä. Tämän lisäksi suostumus- ja hyväksyntäasiakirjaan tulee sisällyttää näytteen luovuttajan nimi sekä henkilötunnus tai syntymäaika, biopankkilain 11 §:n 3 momentin mukaan suostumuksen ja biopankkilain 14 §:ssä tarkoitetun hyväksynnän antaneen henkilön nimi sekä henkilötunnus tai syntymäaika sekä selvitys näyttestä.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2023:72

Oikeudenkäyntimenettely – Pääkäsittely hovioikeudessa – Rikosasia

Käräjäoikeus oli lukenut A:n syyksi huumausainerikoksen valmistelun ja törkeän huumausainerikoksen. Valituksessaan hovioikeudelle A vaati pääkäsittelyn toimittamista ja nimesi henkilötodistelua. Hovioikeus hylkäsi pääkäsittelypyynnön suullisen todistelun vastaanottamiseksi mutta toimitti niin sanotun suppean pääkäsittelyn A:n kuulemiseksi.

Korkein oikeus katsoi, että hovioikeus oli tosiasiallisesti ottanut pääkäsittelyssä vastaan suullista todistelua A:n kertomuksen osalta sekä arvioinut näyttöä sen perusteella ja että hovioikeudessa oli siten tapahtunut menettelyvirhe.

Korkein oikeus arvioi, oliko käräjäoikeuden vastaanottaman näytön arvioinnin oikeellisuudesta kirjallisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella jäänyt mitään varteenotettavaa epäilystä, ja katsoi, että hovioikeuden olisi tullut toimittaa pääkäsittely myös suullisen todistelun vastaanottamiseksi törkeän huumausainerikoksen mutta ei

huumausainerikoksen valmistelun osalta. Asia palautettiin törkeän huumausainerikoksen osalta hovioikeuteen.

OK 26 luku 14 §
OK 26 luku 15 §

KKO:2023:73

Velallisen rikos – Velallisen epärehellisyys – Törkeä velallisen epärehellisyys – Vahingonkorvaus – Korvattava vahinko

A:n oli katsottu syyllistyneen törkeään velallisen epärehellisyteen, koska A oli käyttänyt ilman hyväksyttävää syytä C Oy:n varoja. B:n syyksi oli luettu avunanto A:n tekemään törkeään velallisen epärehellisyteen, koska B oli nostanut C Oy:n pankkitililtä yhtiön varoja ja toimittanut ne A:n käytettäväksi. C Oy:n konkurssipesä vaati A:ta ja B:tä yhteisvastuullisesti korvaamaan konkurssipesälle yhtiön tililtä perusteettomasti nostetut varat. Velkojien konkurssisaatavat olivat pienemmät kuin perusteettomien nostojen yhteismäärä.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla C Oy:n konkurssipesän oikeus vahingonkorvaukseen A:lta ja B:lta rajoittui yhtiön velkojien saatavien yhteismäärään.

RL 39 luku 9 §

KKO:2023:74

Rangaistuksen määrääminen – Vieraassa valtiossa annetun tuomion huomioon ottaminen

Rikosasian vastaaja oli esittänyt käräjäoikeudelle ja hovioikeudelle jäljennöksen häntä koskevasta toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annetusta rikostuomiosta ja vaatinut, että tuomio otetaan uutta rangaistusta määrättäessä huomioon rikoslain 7 luvun 6 ja 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Käräjäoikeus ja hovioikeus eivät olleet ottaneet tuomiota huomioon, koska se ei ollut ilmennyt niiden asianomaisesta jäsenvaltiosta hankkimista rikosrekisteriotteista.

Korkein oikeus katsoi, että toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion huomioon ottaminen ei edellytä, että tuomio ilmenee rikosrekisteristä. Kun vastaaja oli esittänyt yksilöidyn

selvityksen tuomiosta, asiaa käsitteleville tuomioistuimille oli syntynyt velvollisuus todentaa tuomio myös muutoin kuin asianomaisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle esitetyillä rekisteripyynnöillä. Ks. KKO:2017:60

RL 7 luku 6 §
RL 7 luku 9 §

KKO:2023:75

Järjestyssakko

A oli tallentanut äänitallenteelle käräjäoikeuden pääkäsittelyä vastoin puheenjohtajan antamia määräyksiä. Käräjäoikeus oli määrännyt A:lle järjestyssakon.

Korkein oikeus katsoi, että järjestyssakko oli voitu määrätä istunnon tallentamista koskevan määräyksen noudattamatta jättämisen perusteella, vaikka tallentaminen ei ollut aiheuttanut istunnossa havaittavaa häiriötä ja vaikka se oli tullut käräjäoikeuden tietoon vasta pääkäsittelyn päätyttyä.

OK 14 luku 7 §
YTJulkL 21 §

KKO:2023:76

Työsopimus – Työsopimuksen ehdot – Työsopimuksen ehtojen muuttaminen

Työnantaja oli yksipuolisesti muuttanut työntekijöiden työaikamuotoa, minkä johdosta työpäivään oli lisätty puolen tunnin pituinen palkaton ruokailutauko, kun työntekijät olivat aiemmin saaneet ruokailla joutuisasti työaikana.

Korkein oikeus katsoi ratkaisutaan ilmenevillä perusteilla, että valtaosaan työsopimuksista sisältyi sitova työaikamuotoa koskeva ehto, jota työnantajalla ei ollut oikeutta yksipuolisesti muuttaa. (Ään.)

KKO:2023:77

Salakuljetus – Lääkerikos – Lääke

A oli tilannut postitse Ruotsista 40 rasiaa nikotiinia sisältäneitä valmisteita (nk. nikotiininuuska). Rasiat olivat sisältäneet yhteensä 840 annospussia, joiden nikotiinipitoisuus oli yli 4 milligrammaa annospussia kohden. Syyttäjä vaati A:lle rangaistusta salakuljetuksesta ja vaihto-

ehtoisesti lääkerikoksesta, koska A oli lääkelain 19 §:ssä ja lääkevalmisteiden henkilökohtaisesta tuonnista Suomeen annetun asetuksen 3 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti tuonut maahan lääkevalmisteita.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla, etteivät kysymyksessä olevat nikotiinisuus-kavalmisteet olleet lääkelain 3 §:n tarkoittamia lääkkeitä. Syyte hylättiin. Ks. KKO:2015:66 KKO:2016:34 KKO:2016:35

RL 46 luku 4 §

RL 44 luku 5 §

LääkeL 3 §

KKO:2023:78

Asianajaja – Oikeudenkäyntiasiamies – Esteellisyys

Asianajaja A oli toiminut X:n avustajana kärjäoikeudessa vireillä olleessa asiassa, jonka valmistelussa tuomarina toiminut ja tietyltä osin asianosaisten sovinnon vahvistanut B oli siirtynyt työskentelemään samassa toimistossa A:n kanssa.

Korkein oikeus katsoi, että asianajaja A ei ollut tullut esteelliseksi toimimaan X:n avustajana kysymyksessä olevassa asiassa. (Ään.)

OK 15 luku 3 § 3 mom

KKO:2023:79

Oikeudenkäyntimenettely – Todistelu – Esitutkintakertomuksen huomioon ottaminen oikeudenkäynnissä – Todistajan kieltäytymisoikeus

Sisarukset A ja B olivat kärjäoikeudessa syytteessä yhdessä tehdystä murhasta. Syyttäjät oli nimennyt heidät molemmat asianosaisina kuultaviksi todistelutarkoituksessa. A ja B olivat kieltäytyneet kuulemisestaan kärjäoikeudessa. Kärjäoikeus oli ottanut heidän esitutkinnassa antamansa kertomukset vastaan näyttönä videotallenteelta. Kärjäoikeus oli lukenut teon A:n syyksi ja hylännyt B:tä koskevan syytteen. A oli valittanut kärjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen. B:n osalta kärjäoikeuden tuomio oli jäänyt lainvoimaiseksi. Syyttäjät oli nimennyt B:n todistajaksi hovioikeudessa. B oli kieltäytynyt todistamasta, koska hän oli A:n sisar.

Korkein oikeus katsoi, että B:n esitutkintakertomusta ei saanut hovioikeudessa käyttää todisteena, kun B oli kieltäytynyt häntä ensi kertaa tuomioistuimessa todistajana kuultaessa todistamasta sisartaan koskevassa asiassa.

OK 17 luku 17 §

KKO:2023:80

Yksityishenkilön velkajärjestely – Velkajärjestelyn este – Painavat syyt

A oli tuomittu rangaistukseen lukuisista petoksista ja maksuvälinepetoksista. A:lle rikosten perusteella tuomittujen maksuvelvollisuuksien yhteismäärä oli noin 200 000 euroa. A oli lisäksi velkaantunut ottamalla noin 70 000 euroa kulutusluottoja. A:lla oli diagnosoitu peliriippuvuus.

Korkein oikeus katsoi, että A:n velkajärjestelylle oli yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 10 §:n 1 ja 7 kohdassa tarkoitettuja esteitä. A:n sairastama peliriippuvuus kuitenkin vähensi hänen menettelystänsä moitittavuutta. Ottaen huomioon etenkin A:n toimet velkojen maksamiseksi ja hänen sosiaalinen ryhdistäytymisensä velkajärjestelyn myöntämiseen oli olosuhteita kokonaisuutena arvioitaessa lain 10 a §:ssä tarkoitettuja painavia syitä. (Ään.)

VJL 10 § 1 kohta

VJL 10 § 7 kohta

VJL 10 a §

KKO:2023:81

Ylimääräinen muutoksenhaku – Kiinteistötoimituksen purkamisen – Maanmittauslaitoksen keskushallinnon esitysoikeus – Kiinteistönmuodostamislaki – Lohkominen – Yhteismetsä

Lohkomistoimituksessa oli muodostettu lohkokiinteistö, joka oli saanut saantokirjan perusteella yhteismetsäosuuden vastoin yhteismetsän ohjesääntöön kirjattua luovutusrajoitusta. Maanmittauslaitoksen keskushallinto esitti lohkomistoimituksen osittaista purkamista sillä perusteella, että vastoin ohjesääntöä tapahtunut yhteismetsäosuuden luovutus oli mitätön ja lohkomistoimituksessa oli tapahtunut yhteis-

metsäosuuksien käsittelyssä selvä ohjesääntöön ja yhteismetsälain vastainen virhe lohkokiinteistöä muodostettaessa.

Korkein oikeus jätti esityksen tutkimatta, koska kiinteistöjärjestelmän selvyys tai luotettavuus taikka muukaan yleinen etu ei vaatinut lohkomistoimituksen purkamista.

Ks. KKO:2007:88 KKO:2021:67

KML 278 § 2 mom

YhteismetsäL 17 § 1 mom

(109/2003)

KKO:2023:82

Tuomioistuimen päätösvaltaisuus – Tuomari – Lautamies – Tuomarinvakuutus – Lainvoima – Osittainen lainvoima

Kärjäoikeus oli ratkaissut rikosasian kärjäoikeuden ja kahden lautamiehen kokoonpanossa. Myöhemmin kävi ilmi, että toinen lautamiehistä ei ollut antanut tuomarinvakuutusta.

Korkein oikeus katsoi, että kärjäoikeuden lautamies ei ollut kelpoinen toimimaan lautamiehenä eikä kärjäoikeuden kokoonpano ollut asiaa käsiteltäessä ja ratkaistaessa laillinen. Asia palautettiin kärjäoikeuteen.

Kysymys myös tuomion osittaisesta lainvoimasta.

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2023:91

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupahakemuksen hylkääminen – Käännyttäminen – Kansainvälistä suojelua koskeva valitus vireillä

Maahanmuuttovirasto oli hylännyt Irakin kansalaisen A:n perhesideperusteisen oleskelulupahakemuksen tilanteessa, jossa A:n kansainvälistä suojelua koskeva valitus oli vireillä hallinto-oikeudessa. Valituksen vireillä olo ei estänyt Maahanmuuttovirastoa arvioimasta oleskelulupa-asian yhteydessä, täytyivätkö A:n kohdalla ulkomaalaislain mukaiset edellytykset hänen käännyttämiselleen ja maahantulo-

kieltoon määräämiselleen. Kansainvälistä suojelua koskevan valituksen vaikutus tuli otettavaksi huomioon siinä, miten päätös käännyttämises-tä voitiin panna täytäntöön.

Ulkomaalaislaki 146, 147, 148 §
2 momentti, 150 § 1 momentti ja
201 § 3 momentti
Euroopan ihmisoikeussopimus
3 artikla

KHO:2023:92

Ulkomaalaisasia – Yrittäjän oleskelulupa – ELY-keskuksen osapäätös – Asiavirheen korjaaminen – Menettelyvirhe

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) oli tehnyt yrittäjän oleskelulupa-asiassa myönteisen osapäätöksen. ELY-keskus oli sittemmin tehnyt uuden korvaavan osapäätöksen, joka oli kielteinen. Tämän kielteisen osapäätöksen johdosta Maahanmuuttovirasto hylkäsi oleskelulupahakemuksen.

ELY-keskuksen osapäätös oli itsenäinen hallintopäätös, jonka osalta oli noudatettava asiavirheen korjaamista koskevaa sääntelyä. Hallintolain tarkoittaman asiavirheen korjaamismahdollisuuden kannalta ei ollut merkitystä sillä, että ELY-keskuksen osapäätökseen ei voinut erikseen hakea muutosta.

Koska ELY-keskuksella on ollut jo lähtökohtaisesti virheellinen käsitys mahdollisuudestaan korvata aikaisempi myönteinen osapäätös kielteisellä osapäätöksellä, asiassa ei ollut perusteita ottaa arvioitavaksi, olisivatko asiavirheen korjaamista koskevat edellytykset täyttyneet. ELY-keskuksen myönteinen osapäätös saatettiin voimaan ja asia palautettiin Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi sen arvioimiseksi, täytyivätkö asiassa oleskeluluvan myöntämisen yleiset edellytykset.

Hallintolaki 50 § 1 momentti
Ulkomaalaislaki 36 §, 76 § 1 momentti (121/2018) ja 84 § 1 ja 2 momentti (121/2018)

KHO:2023:93

Ulkomaalaisasia – Perhesiteen perusteella myönnetty oleskelulupa – Jatkoluvan myöntämisen edellytykset perhesiteen päätty-

tyä – Kiinteät siteet Suomeen – Yksilöllinen inhimillinen syy – Kohtuuttomuusedellytys – Suhteellisuusperiaate

Asiassa oli ratkaistavana kysymys siitä, sovelletaanko ulkomaalaislain 54 §:n 7 momentin viimeisen virkkeen sääntelyä oleskeluluvan epäämisen kohtuuttomuudesta tilanteessa, jossa kiinteiden siteiden puuttuminen johtui hakijan terveydentilasta. Kysymys oli tähän liittyen myös siitä, mikä merkitys ulkomaalaislain 5 §:ssä tarkoitettulle suhteellisuusperiaatteelle tuli antaa osana oleskelulupaharkintaa. Lisäksi asiassa tuli arvioida, oliko oleskeluluvan epäämistä pidettävä hakijan terveydentilan vuoksi ulkomaalaislain 52 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ilmeisen kohtuuttomana.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että ulkomaalaislain 54 §:n 7 momentin sanamuoto ja sääntelyhistoria huomioon ottaen edellytys, jonka mukaan oleskeluluvan epäämisen tulee olla olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta, koskee jatkoluvan myöntämisen edellytysten arviointia ainoastaan silloin, kun hakijan henkilökohtainen tilanne on erityisen vaikea puolison häneen tai hänen lapseensa perhesiteen voimassaolon aikana kohdistaman tai hyväksymän väkivallan tai hyväksikäytön vuoksi. Kyseistä kohtuuttomuusedellytystä ei sitä vastoin sovelleta harkittaessa luvan epäämistä kiinteiden siteiden puuttumisen perusteella.

Asiaa ei ollut aihetta arvioida toisin ulkomaalaislain 5 §:n perusteella, koska yksin mainitun säännöksen nojalla ei voida myöntää oleskelulupaa tilanteessa, jossa hakemus ei täytä oleskeluluvan myöntämiseksi säädettyä perustetta.

Hakijan terveydentila tuli kuitenkin ottaa huomioon arvioitaessa sitä, oliko oleskeluluvan myöntämiseksi ulkomaalaislain 52 §:n 1 momentissa tarkoitettut perusteet. Hakijan terveydentilaan ei esitetyn selvityksen perusteella liittynyt sellaisia seikkoja, joiden perusteella oleskeluluvan epäämistä olisi voitu pitää säännöksessä tarkoitettulla tavalla ilmeisen kohtuuttomana.

Ulkomaalaislaki 5 §, 54 § 7 momentti ja 52 § 1 momentti

KHO:2023:95

Ulkomaalaisasia – Kansainvälistä suojelua toisessa jäsenvaltiossa saanut henkilö – Oleskelulupa yksilöllisestä inhimillisestä syystä – Haavoittuva asema – Kreikka

A, jolle oli myönnetty kansainvälistä suojelua Kreikassa, oli hakenut Suomesta kansainvälistä suojelua ja oleskelulupaa sillä perusteella, että hän oli Kreikassa haavoittuvassa asemassa. Maahanmuuttovirasto ei ollut myöntänyt A:lle oleskelulupaa. Kansainvälistä suojelua koskevalta osin Maahanmuuttovirasto oli jättänyt A:n hakemuksen ulkomaalaislain 103 §:n 3 kohdan nojalla tutkimatta, koska A oli saanut kansainvälistä suojelua toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa. Hallinto-oikeus oli hylännyt A:n valituksen Maahanmuuttoviraston päätöksestä.

Asiassa oli ensin ratkaistava, oliko Maahanmuuttovirasto voinut jättää A:n kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimatta. Jos hakemus oli voitu jättää tutkimatta, asiassa oli esillä olevien olosuhteiden perusteella arvioitava vielä mahdollisuutta myöntää A:lle oleskelulupa ulkomaalaislain 52 §:n nojalla.

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen osalta korkein hallinto-oikeus katsoi, että Kreikan palveluiden yleisen heikon tilanteen voitiin arvioida vaikuttavan eniten niihin, joilla oli yksilöllinen, erityisen suuri tarve julkisille palveluille tai joiden oli yksilöllisestä syystä erityisen vaikea hakea ja saada palveluja. Julkisista palveluista saatavilla olevien tietojen perusteella kysymys ei tällä hetkellä kuitenkaan vielä ollut tilanteesta, jossa kansainvälistä suojelua saava henkilö joutui tahdostaan ja tekemistään valinnoista riippumatta äärimmäiseen aineelliseen puutteeseen. Ennemmin oli kyse tilanteesta, jolle oli luonteenomaista elinolojen epävarmuus ja haavoittuvuuden aiheuttama kasvanut riski sille, ettei hakija saanut tarvitsemiaan palveluja. Tämän vuoksi A:n kansainvälistä suojelua koskeva hakemus oli voitu jättää tutkimatta.

Arvioidessaan mahdollisuutta myöntää A:lle oleskelulupa ulkomaalaislain 52 §:n nojalla korkein hallinto-oikeus totesi, että lain esitöiden

mukaan ulkomaalaislain 52 §:n tarkoitus on olla viimekätinen peruste myöntää oleskelupa Suomeen jo tulleelle hakijalle, jolle ei voida myöntää lain muiden säännösten perusteella oleskelulupaa. Pykälässä säädetiin tilanteesta, jossa oleskeluluvan epäminen olisi ilmeisen kohtuutonta hakijan terveydentilan, Suomeen syntyneiden siteiden tai muun yksilöllisen inhimillisen syyn vuoksi.

Kuten ulkomaalaislain 52 §:n sanamuodosta ilmeni, lainkohtaa sovellettaessa arvioitavana olivat erityisesti olosuhteet hakijan kotimaassa. Tältä osin korkein hallinto-oikeus totesi, että myös lain esitöiden mukaan mainitussa lainkohdassa kotimaalla oli tarkoitettu lähtökohtaisesti hakijan alkuperäistä kotimaata. Kun kuitenkin otettiin huomioon, mitä lain esitöissä oli lausuttu paluudirektiivin 6 artiklan 4 kohdan kansallisesta täytäntöönpanosta sekä ulkomaalaislain 52 §:n tarkoituksesta, korkein hallinto-oikeus katsoi, että ulkomaalaislain 52 § on sinänsä viimekätisesti sovellettavissa myös sellaisessa tilanteessa, että hakijalla on jo kansainväliseen suojeluun perustuva oleskelulupa toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa. Sovellettaessa ulkomaalaislain 52 §:ää tällaisessa tilanteessa, hakijan havoittuvuutta arvioidaan tapauskohtaisesti ja niin, että kokonaisharkinnassa otetaan huomioon ne yksilölliset olosuhteet, joihin hakija joutuisi toisessa jäsenvaltiossa, joka ei ole hänen kotimaansa.

Asiassa saadun selvityksen mukaan A:n henkilökohtaisissa olosuhteissa oli tapahtunut muutoksia hänen Suomeen saapumisensa jälkeen. Asia oli tähän nähden tullut siinä määrin uuteen tilaan, että hallinto-oikeuden ja Maahanmuuttoviraston päätökset oli kumottava sillä osin kuin A:lle ei ollut myönnetty oleskelulupaa ja asia oli palautettava tältä osin Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Suomen perustuslaki 9 § 4 momentti ja 22 §
Ulkomaalaislaki 6 § 1 momentti, 52 § 1 momentti, 103 § 3 kohta ja 147 §
Euroopan unionin perusoikeuskirja 4 artikla
Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista

yleisistä menettelyistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU (uudelleen laadittu menettelydirektiivi) 33 artikla 2 kohta a alakohta
Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/115/EY (paluudirektiivi) 4 artikla ja 6 artikla 4 kohta
Euroopan unionin tuomioistuimen suuren jaoston tuomiot 19.3.2019 asiassa C-163/17 sekä yhdistetyissä asioissa C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17

KHO:2023:96

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Hakemuksen tutkimatta jättäminen – Vanhemman kansainvälinen suojelu toisessa unionin jäsenvaltiossa – Suomessa syntynyt alaikäinen hakija

Eritrean kansalainen A oli saanut kansainvälistä suojelua Ranskassa. Hän oli tämän jälkeen hakenut kansainvälistä suojelua Suomesta. Hänelle oli Suomessa oleskelunsa aikana syntynyt lapsi B. Maahanmuuttovirasto jätti A:n ja hänen alaikäisen lapsensa B:n kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimatta, ja hallinto-oikeus hylkäsi valituksen.

Kun otettiin huomioon unionin tuomioistuimen suuren jaoston tuomio 1.8.2022 asiassa C-720/20 (RO v. Saksan liittotasavalta), alaikäisen hakijan kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta ei voitu jättää tutkimatta pelkästään sillä perusteella, että alaikäisen perheenjäsen oli saanut kansainvälistä suojelua unionin toisessa jäsenvaltiossa. Maahanmuuttoviraston ja hallinto-oikeuden päätökset kumottiin alaikäisen hakijan osalta ja asia palautettiin Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Ulkomaalaislaki 103 § 3 kohta
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2013/32/EU) kansainvälisen suojelun myöntämistä ja poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (uudelleenlaadittu menettelydirektiivi) 33 artikla 2 kohta a alakohta

Unionin tuomioistuimen suuren jaoston tuomio 1.8.2022 asiassa C-720/20, RO v. Saksan liittotasavalta (ECLI:EU:C:2022:603)

KHO:2023:99

Metsästyslaki – Luontodirektiivi – Poikkeuslupa – Karhun rauhoituksesta poikkeaminen – Kannanhoidollinen metsästys – Poikkeamisen myöntämiseen oikeutava päämäärä – Päätöksen perustelemine

Suomen riistakeskus oli myöntänyt metsästyslain 41 a §:n 3 momentin nojalla poikkeusluvan 18 karhun metsästykseseen Kainuussa kannanhoidollisella perusteella. Riistakeskuksen päätöksen mukaan poikkeamisen päämäärä oli kestävän käytön periaatteen mukaisesti tapahtuva adaptiivinen karhukannan hallinta suomalainen karhunmetsästykseltä säilyttäen ja saalis haltuun ottaen. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli luonnonsuojeluyhdistyksen valituksesta ratkaistavana, oliko poikkeusluvan myöntämiseen ollut laissa säädetty edellytykset.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että pelkästään sillä seikalla, että kannanhoidollisella metsästyksellä ei tosiasiallisesti olisi haitallista vaikutusta lajin suojelun tasoon, ei ollut merkitystä. Kaikkien poikkeusluvan edellytysten tuli täytyä.

Korkein hallinto-oikeus totesi olevan sinänsä selvää, että liian tiheä karhukanta aiheutti sellaisia ongelmia, joiden ratkaiseminen oli käytännössä mahdollista vain tavoilla, jotka aiheuttivat ainakin jonkinlaista haittaa karhukannalle. Tähän nähden ei ollut poissuljettua, että karhukannan tihentymisestä johtuvien sosiaalisten ongelmien lieventämistä hallitusti karhujen määrää vähentämällä ja varmistaen suotuisan suojelutason säilyminen voitaisiin pitää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaan perustuvan poikkeuksen hyväksyttävänä päämääränä. Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohtaan perustuvaa poikkeusta voitiin kuitenkin soveltaa vain konkreettisesti ja tapauskohtaisesti ja vain, jos oli olemassa erityinen ongelma tai tilanne, johon oli puuttettava. Poikkeusluvan perusteena tuli lisäksi olla riittävä selvitys mainituista vaikutuksista

nimenomaan poikkeuslupahakemusta koskevalla alueella.

Korkein hallinto-oikeus totesi, etteivät luontodirektiivin mukaan tiukasti suojeltavaan lajiin kohdistuva kannanhoidollinen metsästys itsessään tai metsästyskulttuurin säilyttäminen voineet muodostaa metsästyslain 41 a §:n 3 momentin, sellaisena kuin sitä oli tulkittava luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan valossa, soveltamisen edellytyksenä olevaa hyväksyttävää päämäärää tiukasta suojelusta poikkeamiselle. Suomen riistakeskuksen päätöksestä ei käynyt selkeästi ja täsmällisesti ilmi, mihin luontodirektiivin mukaiseen hyväksyttävään päämäärään karhun kannanhoidollista metsästystä koskevalla poikkeuslupapäätöksellä oli kyseisellä hakemusalueella pyritty. Päätös poikkeusluvan myöntämisestä oli siten lainvastainen.

Metsästyslaki 37 § 3 momentti, 41 § 1 momentti ja 41 a § 1 ja 3 momentti

Valtioneuvoston asetus (452/2013) metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista 3 § ja 4 §
Maa- ja metsätalousministeriön asetus (520/2022) poikkeusluvan ja alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta karhun metsästyksestä metsästysvuonna 2022–2023 1 §
Luontotyyppeiden sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi 92/43/ETY (luontodirektiivi) 12 artikla 1 kohta, 16 artikla 1 kohta e alakohta ja liite IV a kohta
Unionin tuomioistuimen tuomio 10.10.2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola (C-674/17, ECLI:EU:C:2019:851)
Ks. KHO 2017:182, KHO 2020:27, KHO 2020:28, KHO 2022:48 ja KHO 2023:100

KHO:2023:101

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa perhesiteen päätyttyä – Puolison väkivaltaisuus – Henkilökohtaisen tilanteen vaikeus – Oleskeluluvan epäämisen kohtuuttomuus – Kokonaisarviointi

Muutoksenhakija A:lla oli ollut oleskelulupa perhesiteen perusteella. Perheside oli katkennut avioeroon eikä A:lle myönnetty jatkolupaa.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko A:n henkilökohtainen tilanne ulkomaalaislain 54 §:n 7 momentissa tarkoitettulla tavalla erityisen vaikea puolison häneen perhesiteen voimassaolon aikana kohdistaman väkivallan tai hyväksikäytön vuoksi, ja oliko oleskeluluvan epääminen tällöin olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että osoituksena säännöksessä tarkoitettua väkivallasta tai hyväksikäytöstä ei välttämättä edellytetä rikostuomiota tai päätöstä lähestymiskiellosta. Riittävänä selvityksenä voidaan pitää myös esimerkiksi sosiaaliviranomaisilta saatuja yksilöityjä tietoja tai muuta luotettavaa pidettävää selvitystä väkivallasta tai hyväksikäytöstä avioliiton aikana.

Säännöksessä tarkoitettua henkilökohtaisen tilanteen vaikeutta ja oleskeluluvan epäämisen kohtuuttomuutta on puolestaan arvioitava kokonaisuutena, jossa otetaan huomioon oleskeluluvan hakijan perhetilanteeseen, turvallisuuteen ja terveydentilaan liittyvät seikat sekä muut henkilökohtaiseen tilanteeseen vaikuttavat yksilölliset olosuhteet. Kokonaisarvioinnissa otetaan huomioon hakijan olosuhteet Suomessa, mutta merkitystä voi olla myös sillä, vaikuttaako entisen puolison hakijaan kohdistama väkivalta hakijan mahdollisuuksiin palata kotimaahansa.

Esillä olevassa asiassa oleskeluluvan epääminen ei ollut säännöksessä tarkoitettulla tavalla kohtuutonta.

Ulkomaalaislaki 54 § 7 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2023:90

Maankäyttö ja rakentaminen – Lunastus – Lunastusperusteet – Yleinen tarve – Lunastuksen kohde – Erityiset oikeudet

Ympäristöministeriö oli myöntänyt kunnalle luvan 14,9 ja 23,6 hehtaarin suuruisen määräalojen lunastamiseen. Kysymyksessä olevat alueet oli oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa osoitettu pääosin teollisuus- ja varastoalueeksi, joka

oli tarkoitettu tuotanto- ja logistiikkatoiminnolle.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko lunastusluvan myöntämiseen ollut laissa säädetyt edellytykset. Kysymys oli erityisesti siitä, oliko lunastus yleisen tarpeen vaatimaa vai oliko lunastuslupaa haettu valituksissa esitetyn mukaisesti ensisijaisesti tulonhankkimistarkoituksessa tavalla, joka loukkasi hakemuksen kohteena olevien määräalojen omistajien omaisuudensuojaa.

Asiassa oli lisäksi ratkaistavana, oliko lunastettaviin määräaloihin kohdistuvien erityisten oikeuksien lunastamisesta tullut päättää lunastusluvan myöntämisen yhteydessä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 5 a §, 20 §, 99 § 1 momentti, 103 §
Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 4 § 1 ja 3 momentti, 10 § (264/2017) 1 momentti, 21 § 1 momentti, 22 § 1 momentti ja 55 § (603/1977) 1 momentti
Suomen perustuslaki 15 § 1 momentti
Euroopan ihmisoikeussopimus 1. lisäpöytäkirja 1 artikla 1 ja 2 kapale

KHO:2023:97

Ympäristölupa – Vesitalouslupa – Kaivostoiminnan harjoittaminen – Toiminnan olennainen muuttaminen – Lupaharkinnan laajuus – Lupamääräykset – Kaivannaisjärjelyn jätahuolto-suunnitelma

A Oy:lle, joka oli harjoittanut kaivoistoimintaa samalla alueella yli 15 vuotta, oli myönnetty ympäristölupa toiminnan olennaiseen muuttamiseen ja vesitalouslupa eräisiin siihen liittyviin vesitaloushankkeisiin. Luvan tarve johtui kaivoksen tuotannon laajentamisesta ja käsiteltyjen jätevesien johtamisesta uuteen purkupaikkaan sekä niihin liittyvistä muista toiminnan muutoksista.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko lupaharkinta aluehallintovirastossa tehty tässä tilanteessa riittävällä tavalla siten, että se oli kattanut kaikki ne yhtiön harjoittamaan kaivoistoimintaan kuuluvat osat, joihin toiminnan muutos saattoi vaikuttaa, ja ne ympäristöön kohdistuvat vai-

kutukset ja riskit, joita toiminnan muutos saattoi aiheuttaa. Lisäksi ratkaistavana oli kysymys kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman merkityksestä osana ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä.

Asiassa oli selvitetty, että hakemuksen mukaisella toiminnan olennaisella muuttamisella oli merkittäviä vaikutuksia kaivoksen eri toimintoihin ja niistä aiheutuviin päästöihin. Tähän nähden korkein hallinto-oikeus totesi, että lupaharkinta oli lähtökohtaisesti tullut tehdä koko kaivoksen toimintaa koskien. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin katsoi, että siltä osin kuin toiminnan olennainen muutos ei välittömästi kohdistunut kaivoksen käytössä oleviin ja lainvoimaisiin lupiin perustuviin rakenteisiin, eikä muutos ennalta arvioiden aiheuttaisi uusia ympäristövaikutuksia tai riskejä kyseisten rakenteiden luvannukaisessa käytössä, näiden rakenteiden osalta ei ollut välttämätöntä tehdä uutta ympäristöluvan myöntämisen edellytysten arviointia. Lisäksi korkein hallinto-oikeus otti huomioon, että lupapäätöksen määräykset koskivat kaivoksen toiminnallista osuutta kokonaisuudessaan, ja sen, että toiminnan muutosta koskevassa lupaharkinnassa oli joka tapauksessa otettava huomioon myös muiden toimintojen päästöt ja niiden yhteisvaikutukset. Näillä perusteilla korkein hallinto-oikeus katsoi, että kyseisten rakenteiden sisällyttäminen osaksi toiminnan olennaista muuttamista koskevaa lupaharkintaa ei ollut ollut välttämätöntä. Ne kaivoksen rakenteita koskevat aikaisemmat lupapäätökset ja lupamääräykset, jotka oli yksilöity nyt esillä olevassa toiminnan olennaista muuttamista koskevassa lupapäätöksessä, oli siten voitu jättää voimaan.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman keskeisenä tehtävänä on ylläpitää ajantasaista tietoa kaivoksen kaivannaisjätteiden jätehuoltoon liittyvistä eri osa-alueista. Toiminnan olennaista muutosta koskevan lupahakemuksen yhteydessä esitettävän jätehuoltosuunnitelman tulee siten kattaa ainakin ne toiminnan osa-alueet, joista lupaharkinnassa kulloinkin on kyse. Kun lupaviranomainen

arvioi jätehuoltosuunnitelman merkitystä osana ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä, myös se, mitä lupahakemuksessa on esitetty ja minkälaisia lupamääräyksiä lupapäätöksessä tulnaisiin antamaan kaivannaisjätteistä, jätealueista, niiden päästöistä ja päästöjen hallinnasta, voidaan tässä arvioinnissa ottaa huomioon. Jos lupahakemuksen yhteydessä esitetty kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma on puutteellinen, lupapäätöksessä on annettava määräys sen päivittämisestä. Lupaviranomaisen on tällöin yksilöitävä täsmällisesti, miltä osin jätehuoltosuunnitelmaa on päivitettävä sekä varmistauduttava siitä, että jätehuoltosuunnitelmaan tehdään vaaditut päivitykset.

Korkein hallinto-oikeus viittasi edellä mainittuihin lupaharkinnan lähtökohtiin ja katsoi, että A Oy:n lupahakemuksen liitteenä olleessa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmassa olisi tullut esittää joiltakin osin tarkemmat tiedot. Kun kuitenkin otettiin huomioon aluehallintoviraston lupaviranomaisena asettamat lupamääräykset ja se, että nämä muutoksenhakuvaiheessa tarkemmin yksilöidyt puutteet olivat jätehuoltosuunnitelmaa päivitettäessä korjattavissa, kysymys ei tässä tilanteessa ollut sellaisista puutteista, että ympäristölupaa A Oy:lle ei niiden johdosta olisi voitu myöntää.

Asiassa oli lisäksi muun ohella kysymys maanalaisen kaivoksen kuivanapitovesien pitkäaikaisten haitallisten vesistövaikutusten arvioinnista.

Ympäristönsuojelulaki 29 § 1 momentti, 39 § 2 ja 3 momentti, 48 § 2 ja 4 momentti, 89 § 1 momentti, 113 § 1 ja 2 momentti, 114 § 1, 2, 3 ja 4 momentti

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta 6 § 1 momentti 1 ja 4–8 kohta, 5 momentti, 20 § 1 momentti

Valtioneuvoston asetus kaivannaisjätteistä 3 §, 4 § 1 ja 2 momentti, 7 § 1, 2, 3 ja 6 kohta, 8 § 1 momentti 1–3 kohta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/21/EY kaivannaisteollisuuden jätehuollosta ja direktiivin 2004/35/EY muut-

tamisesta (kaivannaisjätedirektiivi) 5 artikla, 7 artikla ja 8 artikla

Ks. myös KHO 2023:98

KHO:2023:98

Ympäristölupa – Kaivannaisjätealue – Toiminnan olennainen muuttaminen – Rikastushiekka-altaan laajentaminen – Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarve

A Oy:lle, joka oli harjoittanut kaivostointia samalla alueella yli 15 vuotta, oli myönnetty ympäristölupa toiminnan olennaiseen muuttamiseen. Luvan tarve johtui kaivoksen rikastushiekka-altaan laajentamisesta patoja korottamalla ja runsasrikkisen sivukiven hyödyntämisestä patorakenteissa. Kaivoksen toiminnan aikana oli tehty useita ympäristövaikutusten arviointimenettelyjä. Siltä osin kuin ne olivat koskeneet toiminnan laajentamista, niissä oli otettu huomioon myös kyseessä olevan rikastushiekka-altaan tulevaisuudessa tapahtuviksi suunnitellut korotukset.

Asiassa oli ratkaistavana, edellyttikö lupahakemuksen mukainen toiminnan muutos uutta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sen vuoksi, että kyse olisi ollut vaarallisen jätteen sijoittamisesta kaatopaikalle ja että hanke olisi vastannut kooltaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävää hanketta. Edelleen oli ratkaistavana, oliko ympäristövaikutusten arviointimenettelyä kuitenkin sovellettava tässä yksittäistapauksessa sillä perusteella, että toiminnan muutos olisi aiheuttanut laadultaan ja laajuudeltaan arviointimenettelyä edellyttävien hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Asiassa oli kysymys myös lupaharkinnan laajuudesta toiminnan olennaisessa muutostilanteessa, lupapäätöksen selkeydestä sekä lupahakemuksen ja lupaharkintaa varten esitettyjen selvitysten ja suunnitelmien riittävydestä erityisesti kaivannaisjätteiden jätehuollon osalta.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 3 §

1, 2 ja 3 momentti, liite 1 kohta
2 alakohta a, kohta 11 alakohta a,
kohta 12
Ympäristönsuojelulaki 112 § 1 momentti 4 ja 5 kohta
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) 6 § kohta 2 a, kohta 11 a, kohta 12
Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013) 2 § 2 momentti
Ks. myös KHO 2023:97

KHO:2023:102

Maa-ainesasia – Luvan mukaisesti harjoitettu maa-ainesten ottaminen – Toiminnasta aiheutuvat vaikutukset pohjaveteen – Ottamisen keskeyttämisen edellytykset

ELY-keskuksen mukaan tutkimukset osoittivat, että A Oy:n harjoittamasta maa-ainesten ottamisesta voi aiheutua muutoksia alueen pohjaveden laatuun. ELY-keskus oli tällä perusteella keskeyttänyt A Oy:n harjoittaman maa-ainesten ottotoiminnan maa-aineslain 15 §:n 2 momentin nojalla.

A Oy harjoitti maa-ainesten ottamista toimintaan myönnetyn maa-ainesluvan nojalla. Asiassa ei ollut esitetty, että toimintaa olisi harjoitettu luvan vastaisesti. Tässä tilanteessa ei ollut edellytyksiä keskeyttää maa-ainesten ottamista maa-aineslain 15 §:n 2 momentin nojalla. Edellytyksiä maa-aineslain 15 §:n 2 momentin soveltamiseen ei ollut arvioitava toisin silläkään perusteella, että ELY-keskus oli katsonut ottamisesta aiheutuvan vesilain tai muun lain vastaisia vaikutuksia.

Maa-aineslaki 1 § 1 momentti, 3 § 1 momentti 4 kohta, 4 §, 6 § 1 momentti, 7 § 2 momentti 2 kohta ja 15 §

Veroasiat

KHO:2023:94

Kiinteistövero – Rakennuksen verotusarvo – Ikäalennusprosentti – Paloasema – Rakennuskohtainen arviointi

A Oy:n omistamissa kahdessa erillisessä rakennuksessa toimi paloasema. Asiassa oli ratkaistavana,

sovellettiinko näihin rakennuksiin varojen arvostamisesta verotuksesta annetun lain 30 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettyä kivisen asuin-, toimisto- ja muun niihin verrattavan rakennuksen yhden prosentin suuruisia ikäalennusta vai mainitun momentin 2 kohdassa säädettyä kivisen myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous- ja muun niihin verrattavan rakennuksen neljän prosentin suuruisia ikäalennusta. Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksen KHO 2021:168 mukaan arviointi oli tehtävä rakennuskohtaisesti, vaikka rakennukset yhdessä muodostivat toiminnallisen kokonaisuuden.

Paloasemaan sisältyi pelastusajoneuvojen ja muun pelastuskaluston säilytys-, pesu- ja huoltotiloja, joihin kohdistui poikkeuksellista käyttöarvotusta ja erityisiä teknisiä vaatimuksia. Siten pääasialliselta käyttötarkoitukseltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan paloaseman käytössä oleva tällainen rakennus rinnastui myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja- ja talousrakennuksiin.

Paloasemaan sisältyi myös toimisto- ja sosiaalitiloja. Silloin, kun nämä tilat sijaitsivat erillisessä rakennuksessa ja määrittävät pääosin rakennuksen käyttötarkoitusta ja teknisiä ominaisuuksia, paloaseman käytössä oleva tällainen rakennus rinnastui asuin- ja toimistorakennuksiin.

Pelastuskaluston säilytys-, pesu- ja huoltotilojen teknisiä ominaisuuksia ja käyttötarkoitusta ei ollut otettu huomioon paloaseman rakennusten vuotuista ikäalennusta määritettäessä. Asiassa ei ilmennyt, miten kyseiset tilat ja toimisto- ja sosiaalitilat jakaantuvat paloaseman käytössä olevien rakennusten kesken. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden ja verotuksen oikaisulautakunnan päätökset sekä toimitetut kiinteistöverotukset rakennusten ikäalennusta koskevilta osin ja palautti asian Verohallinnolle uudelleen käsiteltäväksi. Äänestys 3–2.

Kiinteistöverotus vuosilta 2011–2017.

Kiinteistöverolaki 15 § 1 momentti
Laki varojen arvostamisesta ve-

rotuksessa 30 § 1 momentti 1 ja 2 kohta
Ks. KHO 2021:168

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2023-92

Ulosottoakaari – Ulosottovalitus – Takavarikko

Diaarinumero: S2023/367

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 17.5.2023 U22/1040

Suomalainen yhtiö oli tehnyt Dubaihin rekisteröidylle yhtiölle maksusuorituksen, jonka kohteena olleet varat Ulosottolaitos oli takavarikoinut pannaan täytäntöönpanosta Euroopan unionin neuvoston antaman asetuksen N:o 269/2014 Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrätävistä rajoittavista toimenpiteistä mukaisesti.

Kysymys siitä, oliko takavarikoidut varat tarkoitettu asettaa suoraan tai välillisesti pakotettomien kohteena olevan henkilön saataville tai hyödynnettäväksi.

VL:2023-98

Yksityistie – Käyttömaksu – Ennakkopäätösvalitus

Diaarinumero: S2023/392

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Itä-Uudenmaan kärjäoikeus 15.6.2023 L748/2022/911

A:n tiekunta oli määrännyt yksityistielain mukaisen käyttömaksun B Oy:lle, joka harjoittaa linja-auto liikennettä reitillä, joka kulkee A:n tiekunnan hallinnoiman yksityistien kautta. Sanotulla reitillä linja-autoliikenteen matkustajista suurin osa on ollut perusopetuksen piirissä olleita koululaisia. Kärjäoikeus katsoi, että linja-autoreitin liikenteessä kysymys on tieosakkaiden liikenteestä ja kumosi käyttömaksun määräämistä koskevat tiekunnan päätökset. Ky-

symys käyttömaksun määräämisen edellytyksistä.

VL:2023-100

Esitutkinta – Syyteoikeus

Diaarinumero: R2023/664

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 16.6.2023 R 21/1756

A:ta epäiltiin niskoittelusta poliisia vastaan. Syyttäjä oli tutkinnanjohtajan esityksestä päättänyt esitutkinnan lopettamisesta niin sanotulla vähäisyysperusteella. Noin kuukautta myöhemmin syyttäjä oli päättänyt esitutkinnan aloittamisesta uudelleen.

Kysymys siitä, voitiinko syyttäjän päätös esitutkinnan aloittamisesta uudelleen ottaa pääasian yhteydessä arvioitavaksi syyteoikeuden edellytyksenä.

VL:2023-101

Vahingonkorvaus

Diaarinumero: S2023/239

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Rovaniemen hovioikeus 8.3.2023 S21/674

A Oy oli vuokrannut asunto-osakeyhtiön osakkeenomistaja B:ltä asunnon omien työntekijöidensä käyttöön. Asunto-osakeyhtiössä oli teetetty viemäreiden pinnoitustyö, jonka aikana viemärit olivat olleet käyttökiellossa. A Oy:n vuokraamassa asunnossa oleskelleet henkilöt olivat käyttäneet viemäriä sen käyttökiellosta huolimatta, mistä oli aiheutunut vahinkoa alemmissä kerroksissa sijainneille kahdelle huoneistolle. Asunto-osakeyhtiö oli vastannut korjauskustannuksista.

Kysymys siitä, oliko A Oy korvausvelvollinen asunto-osakeyhtiölle.

VL:2023-103

Osakeyhtiö – Yhtiökokouksen päätöksen moite

Diaarinumero: S2023/375

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 17.5.2023 S 21/786

Osakeyhtiön yhtiökokous päätti ottaa yhtiöjärjestykseen osakkeiden lunastamisvelvollisuutta koskevan määräyksen, jonka mukaan osakkeenomistaja, jonka osuus osakkeiden tuottamasta äänimäärästä saavutti tai ylitti 30 prosenttia tai 50 prosenttia, oli velvollinen muiden osakkeenomistajien vaatimuksesta lunastamaan näiden osakkeet. Yhtiöjärjestysmääräyksen mukaan osakkeiden lunastushinta oli kohtuullinen käypä arvo, jonka yhtiön hallitus tarkemmin määrättyjen perusteiden mukaisesti vahvisti, lisättynä 15 prosentilla.

Kysymys yhtiökokouksen päätöksen pätevydestä.

Toimitus: Eevi Haaja
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki

ISSN 0788-8651 (painettu)
ISSN 2954-1921 (verkkojulkaisu)